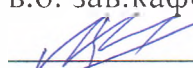

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ТАВРІЙСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. зав.кафедрою СГН

 Володимир МИХАЙЛОВ
«30» 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ»

Для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
за ОПП «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
(на основі повної загальної середньої освіти)

Факультет енергетики і комп'ютерних технологій

2021 – 2022 н.р.

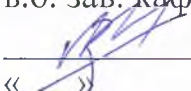
Робоча програма навчальної дисципліни «Основи демократії» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» за ОПП «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» - Мелітополь, ТДАТУ, 2021 -12с.

Розробник: Морарь М.В. професор, д.політ.н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2021 року

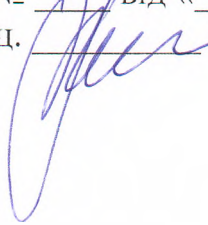
в.о. зав. кафедри суспільно-гуманітарних наук

 Володимир МИХАЙЛОВ

« » 2021 року

Схвалено методичною комісією ННІ ЗУП для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» за ОПП «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

Протокол № від « 30 » 08 2021 року

Голова, доц. Галина ТАРАНЕНКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів 3	Галузь знань: <u>14 «Електрична інженерія»</u> (шифр і назва)	<u>Обов'язкова</u> (обов'язкова або вибіркова)	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність: <u>141 «Електроенергетика електротехніка та електромеханіка»</u> (шифр та назва)	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Тижневе навантаження: - аудиторних занять 2 год. - самостійна робота студента 2,5 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	22 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	10 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	58 год.
		Форма контролю: <u>диференційований залік</u>	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчального курсу - полягає у вивченні і освоєнні політологічних знань та соціологічних концепцій, з метою впровадження їх у своїй професійній, громадській та політичній діяльності.

Завдання дисципліни «Основи демократії», полягають в наступному: студенти мають опанувати сутність теорії і методології демократії, набути навичок соціальної діяльності та поведінки, самостійної наукової роботи. Досліджувати гострі суспільні питання політичної влади, політичної системи, політичних режимів. Курс має сприяти розвитку політичного мислення майбутніх спеціалістів.

Предмет курсу - дослідження демократичних відносин і процесів у суспільстві.

В процесі оволодіння курсом здобувачів вищої освіти набувають таких **компетентностей**:

Обов'язкові освітні компоненти

РН14. Розуміти принципи європейської демократії та поваги до прав громадян, враховувати їх при прийнятті рішень

РН15. Розуміти та демонструвати добру професійну, соціальну та емоційну поведінку, дотримуватись здорового способу життя

Загальні компетентності

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність працювати автономно.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1: «Політична система: структура, елементи»

Тема 1. Демократія як спосіб організації суспільно-політичного життя.

Сутність і зміст політичного життя суспільства. Політика як окрема сфера суспільної діяльності та об'єкт досліджень.

Головні концепції демократії. Здійснення влади народом. Що є сучасна демократія. Місце та роль дисципліни «Основи демократії» у системі навчальних дисциплін соціально-гуманітарного напрямку, її зв'язок із суспільними науками. Закономірності, категорії та методи політології як науки. Функції демократії.

Зростання ролі політичних знань у житті сучасного суспільства. Формування нової системи політичної освіти в Україні.

Взаємозв'язок основ демократії з іншими соціальними науками.

Тема 2. Політична влада

Генезис та сутність влади. Аспекти влади. Структура влади: суб'єктності, ресурси, різновиди. Ресурси влади: економічні, соціальні, культурно-інформаційні, силові. Основні концепції політичної влади. Політична влада: сутність, характерні ознаки.

Форми та механізм політичної влади. Аксіоми державної влади.

Легітимність політичної влади. Типи, ознаки легітимності влади. Принцип поділу влади. Взаємодія влади і права.

Тема 3. Політична система суспільства

Політична система і її роль та значення в політичному житті суспільства. Структура політичної системи: держава, партії, громадські організації та рухи. Взаємозв'язок політичної системи з іншими сферами суспільного життя. Суть та структура політичної системи суспільства. Характеристика основних компонентів політичної системи.

Функції політичної системи. Типологія політичних систем. Політична система України. Проблеми переходу від командно-бюрократичної, тоталітарної політичної системи до демократичної системи на Україні. Основні тенденції розвитку демократичних процесів в сучасній Україні.

Тема 4. Держава і суспільство

Держава як основний політичний інститут політичної системи суспільства. Проблеми виникнення та визначення ролі держави в історії політичної думки.

Місце і роль держави в політичній системі сучасного світу. Основні типи, структура і функції держави.

Основні форми правління: монархія (абсолютна, конституційна, парламентська, дуалістична, теократична); республіка (парламентська, президентська та змішана).

Основні форми устрою: унітарна, федерація, конфедерація.

Правова політика держави. Суть та характерні риси правової держави в Україні.

Тема 5. Сутність та функціонування політичних партій

Історичні умови виникнення політичних партій. Поняття політичного руху. Розуміння суті політичної партії, причини її виникнення. Функції і ознаки політичних партій. Типологія політичних партій і партійних систем.

Особливості розвитку багатопартійної системи в Україні. Проблеми формування політичних блоків і об'єднань на Україні. Періоди (етапи) багатопартійної системи України.

Змістовий модуль 2: «Політичний процес»

Тема 6. Виконання українськими партіями своїх прямих політичних функцій. Представництво інтересів через посередництво партій в Україні.

Тема 7. Політична еліта і політичне лідерство

Поняття та головні теорії політичної еліти. Структура, функції та механізми рекрутування еліти. Різновиди елітних груп у сучасному суспільстві. Механізми рекрутування еліти: система гільдій та антрепренерська. Шляхи легітимації політичної еліти. Динаміка еліти: „циркуляція” та обмін еліт.

Тема 8. Еліта влади.

Політична елітарність депутатського корпусу України. Феномен лідерства в світовій науковій традиції. Лідерство як категорія політології. Соціальна роль, функції та механізми формування політичного лідерства. Типології політичного лідерства.

Тема 9. Ідеологія та політика

Сутність ідеології, її взаємодія з політикою. Функції ідеології. Політичні цінності. Ознаки політичних цінностей. Політичний і правовий нігілізм.

Тема 10. Сучасні політичні ідеології.

Лібералізм і неолібералізм. Консерватизм і неоконсерватизм. Різновиди неоконсерватизму. Соціалізм і сучасна соціал-демократія. Марксистська концепція соціалізму. Фашизм і неофашизм.

Тема 11. Вибори та виборча система

Виборча система: поняття, основні типи. Мажоритарна, пропорційна та змішана система. Виборчий процес і виборча кампанія. Сучасні проблеми демократичності виборів. Висування та реєстрація кандидатів. Формування виборчих комісій. Контроль за результатами голосування і підрахунком голосів. Фінансування виморочних кампаній.

Виборчі технології. Інформаційно-аналітичне забезпечення виборчої кампанії. Технологія конструювання іміджу кандидата.

Тактичні технології у виборчих кампаніях. Конкурентна боротьба у виборчому процесі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			Годин				балів
			лк	Лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Політична система: структура, елементи.							
1	Лекція 1	Демократія як спосіб організації суспільно-політичного життя	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 1	Політична влада	-	-	-	3	-
2	Лекція 2	Політична влада	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Політична влада	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 2	Політична влада	-	-	-	4	6
3	Лекція 3	Політична система суспільства	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Політична система суспільства	-	-	2	-	7
	Самостійна робота 3	Політична система суспільства	-	-	-	4	3
4	Лекція 4	Держава і суспільство	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Політична система суспільства	-	-	2	-	7
	Самостійна робота 4	Підготовка до практичного заняття 2	-	-	-	3	3
5	Лекція 5	Сутність та функціонування політичних партій	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 5	Держава і суспільство	-	-	-	4	3
6	Самостійна робота 6	Сучасні політичні ідеології	-	-	-	3	-
	Самостійна робота 7	Держава і суспільство	-	-	-	4	3
7	Самостійна робота 8	Підготовка до ПМК 1	-	-	-	4	3
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 - 45 год.			10	-	6	29	50

Змістовий модуль 2. Політичний процес.						
8	Лекція 6	Виконання політичними партіями своїх прямих політичних функцій	2	-	-	-
	Практичне заняття 4	Сутність та функціонування політичних партій	-	-	2	6
	Самостійна робота 9	Сутність та функціонування політичних партій	-	-	-	4
9	Лекція 7	Політична еліта і політичне лідерство	2	-	-	-
	Самостійна робота 10	Сучасні політичні ідеології	-	-	-	2
	Самостійна робота 11	Політична еліта і політичне лідерство	-	-	-	3
10	Лекція 8	Еліта влади	2	-	-	-
	Практичне заняття 5	Ідеологія та політика	-	-	2	6
	Самостійна робота 12	Ідеологія та політика	-	-	-	3
11	Лекція 9	Ідеологія та політика	2	-	-	-
	Самостійна робота 13	Сучасні політичні ідеології	-	-	-	2
	Самостійна робота 14	Ідеологія та політика	-	-	-	2
12	Лекція 10	Сучасні політичні ідеології	2	-	-	-
	Самостійна робота 15	Вибори та виборчі системи	-	-	-	3
13	Самостійна робота 16	Сучасні політичні ідеології	-	-	-	4
	Самостійна робота 17	Вибори та виборчі системи	-	-	-	4
14	Самостійна робота 18	Підготовка до ПМК2	-	-	-	2
	Лекція 11	Виборча система	2	-	-	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-
Всього за змістовий модуль 2 – 45 год.			12	-	4	29
Залік						
Всього з навчальної дисципліни 45 + 45 = 90 год.						

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Політологія як наука і навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет політології.
2. Методи політичних досліджень. Функції політології та її зв'язок з іншими науками.
3. Поняття «політика». Основні концепції політики. Структура, види і функції політики.
4. Політична думка Стародавнього Світу.
5. Політична думка Середньовіччя.
6. Політична думка Нового часу.
7. Політична думка ХХ ст.
8. Політична думка України.
9. Політика як соціальне явище. Сутність, структура та функції політики.
10. Поняття влада, її основи, види, засоби і форми реалізації, ресурси.
11. Ознаки, джерела і функції політичної влади.
12. Сутність і зміст влади. Види влади і проблеми її легітимності.
13. Поняття і структура політичної системи. Типологія політичних систем. Політична система України.
14. Структура та механізми функціонування політичної системи.
15. Держава в політичній системі суспільства. Основні ознаки та функції держави.
16. Форми державного правління і державного устрою.
17. Демократична, правова і соціальна держава.
18. Громадянське суспільство та проблема суспільного життя.
19. Політичні режими: сутність, різновиди.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Походження і сутність політичних партій. Функції політичних партій.
2. Типи політичних партій. Місце і роль політичних партій у суспільстві.
3. Партійні системи. Типи і зміст партійних систем.
4. Соціально-політичні рухи і організації як суб'єкти політичного життя.
5. Політичні еліти. Концепції Г.Моски, В.Паретто, Р.Міхельса.
6. Типологія політичних еліт.
7. Політичне лідерство. Теорії політичного лідерства.
8. Класифікація політичного лідерства. Функції політичних лідерів.
9. Політична культура, її структура. Елементи політичної культури.

10. Сутність політичної культури.
11. Типи і функції політичної культури.
12. Політична свідомість: сутність, зміст, специфіка.
13. Політична соціалізація особи.
14. Політичні ідеології: консерватизм і лібералізм.
15. Політичні ідеології: соціалізм, фашизм, анархізм.
16. Політика і етнонаціональні відносини. Національна політика в Україні.
17. Національні процеси в сучасному світі.
18. Вибори і виборчі системи України.
19. Особа і політика. Політична діяльність і політична соціалізація.
20. Політичні конфлікти. Типологія і форми розвитку політичних конфліктів.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гелей С.Д. Політологія: Навч. Посіб. / С.Д. Гелей, С.М. Рутат – 7-ме вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 415 с.
2. Піча В.М. Політологія / В.М. Піча, Н.М. Хома // Навч. посібник. – Львів, 2004.
3. Матвеев С.А. Политология [Текст] : учеб. пособие / С. А. Матвеев, Л. С. Буланенко, С. А. Михеев. - 3-е изд. - Харьков : Одиссей, 2002. - 336 с.
4. Політологія / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Лемківського. – К., 2001.
5. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. зал. / М.І. Панов (керівн. авт. кол.), Л.М. Герассіна, В.С. Журавський та ін.. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн „Видавничий Дім „Ін Юре”, 2005. – 520 с.
6. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред.. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенко. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2002. – 528 с. (Альма-матер).
7. Цюрупа, М. В. Основи сучасної політології [Текст] : підручник / М. В. Цюрупа, В. С. Ясинська. - К. : Кондор, 2009. - 349 с.

Допоміжна

8. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина: [Монографія] / В.М. Бебик. – К.: МАУП, 2003. 424 с.
9. Брегеда А. Ю. Основи політології: Навч. посібник / А.Ю. Брегеда. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 312 с.
10. Горлач М. І. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Горлач М. І., М. І. Грибан, В. Г. Кремень — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 840 с.
11. Малкин Е. Политические технологии / Е.Малкин, Е.Сучков. – М.: Русская панорама, 2006. – 680 с.
12. Положення про самостійну роботу студентів ТДАТУ – Мелітополь, 2006 – 12 с.
13. Соловьев А.И. Политология: Политическая теория, политические технологии: учебник для студентов вузов / А.И. Соловьев. – М.: Аспект Пресс, 2003.
14. Пугачев В.П. Введение в политологию: Учебник для студентов вузов / В. П. Пугачев, А. И. Соловьев. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Аспект-Пресс, 2005. – 477 с.
15. Сурмин Ю.П. Теория социальных технологий: Учеб. Пособие / Ю.П. Сурмин, Н.В. Туленков . – К.: МАУП, 2004. – 608 с.: ил. – Библиогр. в конце части.
16. Семке Н.М. Модульний курс [Текст] : навч. Посіб / Н.М. Семке. – Х. : Торсінг плюс, 2009. – 384 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

17. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
18. Бібліотека М. Лермонтова, пл. Перемоги, 1.
19. Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua/>.
20. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
21. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
22. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
<http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
23. Джерела Інтернет: <http://book.li.org.ua>., <http://st.zu.edu.ua>.,
<http://www.humanities.edu.ru>., <http://readbookz.com/cat/32.html>,
<http://www.lib.ua-ru.net/katalog/1461.html>
24. Користування освітньо-інформаційним порталом ТДАТУ
<http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=1997>
25. Сайт кафедри <http://logic.tsatu.edu.ua/>